

De aanwijzende en persoonlijke voornaamwoorden van de 3^e persoon

In het Latijn had men oorspronkelijk geen persoonlijk voornaamwoord van de 3^e persoon. Dus woorden als hij, zij, het bestonden niet. Het Latijn was hierin niet uniek. Dit gold ook voor het Grieks. Omdat men toch behoefte had aan zulke woorden, ging men de aanwijzende voornaamwoorden daarvoor gebruiken: die, dat en deze, dit.

Het Latijn heeft verscheidene van zulke aanwijzende voornaamwoorden. Ze lijken op bijvoeglijke naamwoorden: ze congrueren met zelfstandige naamwoorden. Dus hebben ze hetzelfde getal en geslacht en dezelfde naamval. De verbuiging van die voornaamwoorden gaat deels volgens de 1^e en 2^e decl., maar zijn ook gedeeltelijk onregelmatig. Deze voornaamwoorden (**pronomina demonstrativa**) zijn erg belangrijk. Ze komen veel voor en ieder woord heeft zijn eigen betekenis. Dus leer de verbuiging goed en de betekenis.

Bijzonderheden van de verbuiging: alle aanwijzende voornaamwoorden hebben **één gen.sg. op –ius** voor alle geslachten en **één voor de dat.sg. –i**. Vergelijk overigens hiermee de vragende voornaamwoorden.

1. ille (m), illa (f), illud (n): 1. die, dat (beroemde, daar bij jou, eerst genoemde), 2. hij, zij, het.

Opdracht 1

Maak onderstaand overzicht zelf compleet.

nom.sg.	ille	illa	illud
gen.	illius		
dat.	illi		
acc.	illum		illud
abl.	illo		
nom.pl.	illi		
gen.			
dat.			
acc.			
abl.			

Nota bene: precies zo worden verbogen:

iste, ista, istud: 1. die, dat (schurk), 2. hij, zij, het

ipse, ipsa, ipsum: zelf, juist

Ille is een interessant woord. Het is het woord dat het in alle Romaanse talen gewonnen heeft als pers.vnw. en als lidwoord:

Frans: *le* <-- ille. Du komt *la* van? Il komt namelijk van en elle van

Spaans: **los** komt van

2. hic (m), haec (f), hoc (n): deze, dit (hier bij mij), 2. hij, zij, het

De -c- is het aanwijzende element.

Opdracht 2

Vul onderstaande schema in.

nom.s.	hic	haec	hoc
gen.	huius		
dat.	huic		
acc.	hunc		
abl.	hoc		
nom.p.	hi		haec
gen.			
dat.			
acc.			
abl.			

3. is (m), ea (f) en id (n): 1. deze, dit, 2 hij, zij, het

Dit woordje is het meest neutraal, het heeft geen bijbetekenis.

Opdracht 3

Maak het onderstaand schema compleet.

nom.sg.	is	ea	id
gen.	eius		
dat.	ei		
acc.			
abl.			
nom.pl.	ei		
gen.			
dat.			
acc.			
abl.			

Opdracht 4

- Schrijf de substantiva onder tekst 7.1 op, deel ze in op declinatie, geef de stam en schrijf de betekenis op.
- Vertaal de volgende combinaties van de aanwijzende voornaamwoorden met substantiva en geef de naamval. De substantiva staan in de woordenlijst bij tekst 7.1.

1. istud coniugium	15. illius coniugii
2. illi cupidini	16. horum liberorum
3. istam spem	17. istas spes
4. eo avunculo	18. illis cupidinibus
5. ipsius lovis	19. eius officii
6. haec aqua	20. hoc mense
7. eo pudore	21. his liberis
8. ea officia	22. ipsum lovem
9. hos liberos	23. eum pudorem
10. illa cupidine	24. huic aquae
11. ista spe	25. ei officio
12. his mensibus	26. eo officio
13. hae aquae	27. ipsi uxori
14. eorum officiorum	28. illis coniugiis